

la formación de la identidad en diferentes culturas Europeas Amazonia Investiga, 12(62), 319-326. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.62.02.32>

Шевчик Богдан Михайлович,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки;
Львівський торговельно-економічний університет

НООЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ГЕГЕМОНІЯ КОГНІТАРІАТУ

Когнітаріат – це меритократичний клас суспільства нооекономіки ідеаційної культури. Нооекономіка – це соціокультурна економічна система, що поширюється і розвивається в результаті вичерпності фазових переходів циклу чуттєвої культури як домінуючої і становлення ідеаційного типу культури та культурної ментальності як альтернативно-атрактивної.

Чому взагалі доцільно говорити про соціокультурні флуктуації та зміну домінуючого типу культури на сучасному етапі? Шостий технологічний етап NBIC-техноконвергенції четвертої цифрової промислової революції несе у собі «чорних лебедів» викликів, які наразі перебувають за межами ейфорійно-оптимістичного когнітивного горизонту мейнстрімно-матеріалістичної науки. Ці виклики постануть загрозою хаосу та ентропійної деструкції у формі екзистенційного вакууму знесутніснених симулякрів та нігілістично-спектакулярних патернів сучасної культури. Ці процеси, на жаль, невідворотні в обскураційній фазі циклу «царства кількості» сучасної економіки, недивлячись на показовий прогрес розвитку нано-нейро-когні-біотехнологій та штучного інтелекту. Наступна після обскураційної – регенераційна фаза соціокультурної динаміки – обов'язково висуне аксіологічний наратив Великого Повернення до сутнісних начал онтології Первозданної Повноти і Чистоти Великого Початку – священної спадщини предків. Наголошуємо: це не буде ностальгія за архаїкою, нео- чи псевдоромантика «меланхолії руїн» «Золотого віку» першопредків; це буде логотерапевтична саморефлексія пошуку Сутнісної Повноти Софійного Солідаризму в есенціальній єдності Соборної Спільноти.

Сфера економічних відносин і буде тим полем прикладних практик трансформації ментальності та інституцій, де ідеаційний тип культури опрідметнюватиметься у нормативних патернах як нове розуміння вартості і добробуту. Як це відбуватиметься?

По-перше, кінець циклу характеризується процесом «стиснення часів» і сучасні постіндустріальні системи найочевиднішим чином це демонструють: кінцеве призначення застосування машини у виробництві – це не просто тотальна емансипація людської праці із процесу виробництва, а повна емансипація від детермінізму часу, аби просторова континуальність товарної маси набула вимірів безконечності. Машина кількісно інтенсифікує виробництво одиниць товару у звужувальному діапазоні часу. А гранично

недетермінованою та кількісно неозначуваною суб'єктивною презентацією часу є миттєвість – менша за секунду тривалість, яка не виражається кількісним показником і при цьому, будучи неозначуваною, потенційно вміщує в себе усе розмаїття можливих актуалізацій – безконечність.

По-друге, оскільки, у випадку каталактичного гомеостазу (за Дж. Шумпетером) через усереднення норми прибутку, прибуток не виробляється, бо усі доходи поглинає вартість послуг праці і землі, то усі інженерно-когнітивні зусилля максимізації прибутковості зосереджені на винахідництві інноваційних технологій, що темпорально зближуються до межі нульових граничних витрат виробництва. А це означає, що складові компоненти вартості сублімуватимуть як від часового детермінізму витрат вкладених ресурсів (згідно із трудовою теорією вартості), так і від зростаючих граничних витрат (згідно із маржиналістською теорією граничної продуктивності). А це означає неможливість об'єктивно у кількісних пропорціях речовини та енергії визначити величину ціни ринкової пропозиції. А це означає обвал цінового механізму і кінець системи суспільства як ринку. А оскільки існують лише два типи обмінів – ринковий та символічний, – то нооекономіка функціонуватиме в режимі символічного обміну.

По-третє, що собою являє мегатренд онтології нооекономіки? Спостереження техногенезу наштовкують на думку, що шляхом спресування часу до миттєвості через технологію нульових граничних витрат, обвалюючи ціновий ринковий механізм, реалізується воля до безконечності через кількісне нагромадження пропозиції товарною маси, що подолала детермінізм аксіологічного дефіциту. Тобто, час конвертується у простір як синергетичний ефект добробуту. З іншого боку, згідно із принципом квантової фізики, емансипація субатомної частки (миттєвості виробництва блага) від детермінант простору призводить до абсолютної невизначеності та непередбачуваності послідовностей актуалізацій у форматі спалахів фотонів світла. А це означає, що згортання простору у точку та емансипація від детермінант просторових обмежень у тотальній непередбачуваності подій зумовлює ймовірність будь-якої події у наномиттєвості, тобто – у вічності.

По-четверте, інтелектуальним продуктом, який не є матеріальним, а отже не потрапляє під принцип речовинно-енергетичного дефіциту простору і часу, є інформація, для якої існує один-єдиний вид детермінізму – когнітивне неуттво. І оскільки інформація як ресурс не потрапляє під дію закону зростаючих граничних витрат і не являє собою сукупність енергетичних зусиль праці у потоці робочого часу, то її мінова вартість не субстанціональна, бо не має кількісних показників підрахунку затрат. Ідея у свідомості з'являється миттєво образом ідеального буття без часової тягlosti трудових зусиль своєї актуалізації, а отже ціна ідеї не визначається за рикардіанською формулою вартості. Можна спробувати рахувати за маржиналістською формулою, але треба попередньо дати відповідь на запитання: як виглядає спадна гранична корисність при оцінюванні

інтелігібельного одкровення когнітивної істини? І хто це рахуватиме? І чи має взагалі грошову ціну істина?

По-п'яте, із вищесказаного виходить, що продукти інтелігібельної сфери розумової праці, споживною вартістю яких є онтологічна новизна екзистенційних проєктів еволюції свідомості, не потрапляють під формотворчий механізм ринкового ціноутворення, а отже являють собою аксіологічні ланцюги вартості не ринкової, а символічної системи обміну нооекономіки ідеаційної культури.

По-шосте, на відміну від ринкового, символічний обмін являє собою незворотну темпоральність нетранзитивної еквівалентності, оскільки передбачає таку апріорну пропозицію надлишку, який не має мінового відповідника, бо величина цінності дарунку-у-відповідь завжди недостатня. Це той випадок, коли цінність не має ціни ні за рікардіанською, ні за маржиналістською формулами вартості. Суть надлишку полягає в тому, що когнітивна істина постає аксіологічно, нормативно та естетично отекстовленим сенсом семантичного вакууму, що спонтанно розпаковується фільтром людської свідомості у непередбачуваних модусах кількісних розрахунків, бо являє собою іманентні флуктуації «зустрічі» Архетипу із Логосом. Цей процес неможливо цілеспрямовано спроектувати і обрахувати темпоральністю інтенсивності енерговіддачі ще й тому, що слово справляє унікальний вплив на індивідуальну свідомість. І це справедливо навіть для «царства кількості», де єдиним критерієм ідентичності залишається нумерична послідовність і де неможлива навіть смерть як остання відмінність. Це справедливо тому, що слово було, є і буде змістом буття ока розуму, яке все ще бачить світ у собі.

По-сьоме, в індустріальну епоху стратегіями випереджувального розвитку були «зворотна інженерія» та «переваги відсталості». І перше, і друге вимагали інтелектуального капіталу. На сучасному етапі становлення економіки вражень «зворотна інженерія» еволюціонувала у стратегію «зворотного проєктування», де модифікації підлягають не технологічні ланцюги, а потоки комплементарних ідей. А це потребує культурної ідентичності. Стратегія ж «переваг відсталості», на нашу думку, полягає не в умовах автаркії, архаїки, неоколоніальної інерції чи ентропійного патерна «залежності від шляху». В інтелігібельно-ноуменальному сенсі це означає інкубаційну фазу циклу соціокультурної динаміки, де зосереджується і кристалізується дихотомічний полюс атрактивності у формі альтернативно-парадигмального проєкту інноваційного розвитку, що стосується не стільки способів вдосконалення зміни природного середовища для поліпшення утилітарно-гедоністичного комфорту суб'єкта масового споживання, а зміни стану свідомості самої людини, переоцінки свого місця і ролі у структурі світу, логотерапевтичної анігіляції екзистенційного вакууму і забезпечення глобального формату переходу від Еволюції Свідомості до Свідомої Еволюції – «Царства Духа».

Війна в Україні, яка є Сходом Заходу, виявляє усі вади гедоністичного нігілізму та субпасіонарної екстрактивності бюрократично-ієрархічних

структур. Ця війна має зняти безплідні спектаклярно-симулякріві дискурси про умови життя людини на землі і поставити руба питання про саму людину як духовну істоту – суб'єкта нормативних ідеацій перспектив абсолютного буття у творчості і свободі, де остання є іманентною каузальністю добра із совісті. Ціною пасіонарної жертвності героїв і есенціального каяття плебеїв із вогню і диму українських степів постане ананда-кшатрій нової еліти – когнітарій. Він продукуватиме слово істини онтологічної новизни у структурі символічного обміну, де не буде місця ні експлуатації праці, ні несправедливому розподілу, ні екстракції ренти, ні рейдерству креольських еліт, ні майновому розшаруванню на основі ресурсу влади, ні фінансовому лихварству та фондово-спекулятивному біржовому безумству, ні ресурсному прокляттю, ні пасткам бідності. Слово Істини стане Мечем Миру, що воцариться у Єрусалимі Півночі на горах Київських!

Шевчук Володимир Олександрович,
доктор економічних наук, професор;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ПЕРСПЕКТИВИ СУСПІЛЬНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ І НАЦІОНАЛЬНІ ІНІЦІАТИВИ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКОГО ПОРЯТУНКУ

Глибинні причини нинішньої війни проявилися не сьогодні. З'ясування їхньої сукупної дії, яка є вельми складною, потребує адекватного рівню сучасної homo sapiens інтелектуального бачення переможних шляхів виходу із теперішньої ситуації. При цьому слід насамперед збагнути, як упродовж перших трьох днів повномасштабної війни 2022 року Україна визначальною мірою вплинула на чинну парадигму глобального часопростору.

Відомо, що намірами, які декларував окупант на початку війни, були демілітаризація та денацифікація України. У той же час ворожі прагнення демілітаризувати країну миттєво зазнали рішучого відпору, як тільки провалився путінський бліц-кріг. Бо ми не здали не тільки Київ і Україну: не здали і Європу, не пустивши російських терористів ні в Балтію, ні на Балкани - тож не здали й усього світу. Відтак три дні героїчної оборони Києва насправді являють собою “осьовий час” III тисячоліття. Момент історичної Істини, що розмежовує часопростір, обумовлюючи вектор руху людства до безсмертя, а не в бік згасання цивілізаційного розвитку.

Упродовж тих перших днів окреслився перебіг війни і відкрилося бачення подальшого повоєнного відродження України і світу. Відтоді світовий часопростір зазнав суттєвих змін, докорінних і тотальних, хоча до цього часу не вповні усвідомлюваних. Україна змінила загальнолюдське світобачення, світоустрій та глобальний порядок денний і започаткувала принципово новий відлік світової історії.